

Vergaderjaar 2025–2026

31 066

Belastingdienst

Nr. 1535

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARISSEN VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 april 2026

Tijdens archiefwerkzaamheden van de Belastingdienst om de informatie-huishouding verder op orde te krijgen is een voor medewerkers afgesloten bewaaromgeving met ten minste 64 miljoen ongesorteerde bestanden opnieuw in beeld gekomen. Dit is de zogenoemde datakluis. De informatie in deze datakluis is de afgelopen jaren niet doorzocht bij belangrijke leveringen van informatie voor de Parlementaire Enquête Fraude en Dienstverlening (PEFD), het Parlementaire Onderzoek Kinderopvangtoeslag (POK), de Fraude Signalering Voorziening (FSV) en andere informatieverzoeken en onderzoeken. Eind 2025 is bevestigd dat er documenten niet zijn geleverd aan de PEFD, waar dit wel had moeten gebeuren. We zijn hier sindsdien hard en met prioriteit mee aan de slag gegaan, waardoor we met deze brief uw Kamer kunnen informeren over hoe we dit oplossen. Dit neemt niet weg dat we uw Kamer eerder hadden moeten informeren. We betreuren dit en dit had anders gemoeten. Eveneens betreuren we het ten eerste dat deze informatie niet aan uw Kamer is geleverd en dat dit zo lang buiten zicht is gebleven. In deze brief informeren we u hoe de – hiervoor relevante – bestanden uit de datakluis zo snel, transparant en zorgvuldig mogelijk alsnog aan uw Kamer worden geleverd.

We hebben een onafhankelijke partij gevraagd om te onderzoeken hoe dit heeft kunnen gebeuren en hiervan te leren. De onderzoeksopdracht voor het onderzoek wordt opgesteld. Wij verwachten u voor het zomerreces over de uitkomsten van dit onderzoek te kunnen informeren.

Het staat als een paal boven water dat dit nooit had mogen gebeuren. Daarom hebben we de Belastingdienst met klem opdracht gegeven met prioriteit na te gaan wat er in de datakluis bevindt en deze verder zorgvuldig te ordenen, archiveren en eventueel te vernietigen conform de Archiefwet. Om deze datakluis daarna op te heffen. Dit gebeurt aan de hand van twee sporen. Allereerst geven we prioriteit aan het inventariseren van documenten voor belangrijke onderwerpen uit het verleden. Daarnaast werken we aan een bredere aanpak om op gestructureerde en

projectmatige wijze deze datakluis op te ruimen, waar de eerste prioriteit onderdeel van is. Wij informeren u voor het zomerreces over de voortgang op beide sporen.

De Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed (IOE) en de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) zijn geïnformeerd over de datakluis en deze brief. We vragen de AP nadrukkelijk om mee te kijken op onze aanpak. De AP gaat de datakluis betrekken bij het toezicht dat plaatsvindt in het kader van het toezichtarrangement.

In deze brief gaan wij in op onze aanpak aan de hand van de volgende onderwerpen:

- A. Wat is de datakluis?
- B. Spoor 1: Met prioriteit inventariseren en informeren
- C. Spoor 2: Zorgvuldig verder met archiveren
- D. ADR, AP en informeren Tweede Kamer

A: Wat is de datakluis?

Historie

De datakluis is in 2019 ingericht omdat de organisatie achterliep met het opschonen en vernietigen van gegevens in het kader van de AVG en archiefwetgeving. Over de inrichting van de datakluis is uw Kamer in 2019 tweemaal geïnformeerd. De datakluis komt ook terug in het rapport van de Audit Dienst Rijk (ADR) uit datzelfde jaar.¹ De Belastingdienst was destijds nog niet klaar om deze grote hoeveelheid bestanden uit mappen op de samenwerkingsschijf tijdig en juist te archiveren, maar kon ook nog niet beoordelen of bestanden volgens de wet vernietigd of bewaard moesten worden. Door deze bestanden naar een afgeschermd omgeving te verplaatsen, uit het zicht van medewerkers van de Belastingdienst, werd een eerste stap gezet om risico's rondom het niet tijdig voldoen aan de AVG en Archiefwet te mitigeren. Deze samenwerkingsschijf betreft een gedeelde schijf waarop meerdere medewerkers bestanden kunnen opslaan en openen. Deze schijf bevat allerlei verschillende type documenten, met verschillende bestandstypen, zoals bijvoorbeeld Word- en PDF-documenten en PowerPointpresentaties. Deze schijf kan documenten bevatten waarvan de status niet te achterhalen is of ongestructureerd zijn opgeslagen.

De datakluis moest er daarbij voor zorgen dat (mogelijk) niet-tijdig verwijderde gegevens, onrechtmatig verwerkt of bereikt konden worden door medewerkers. Door alle bestanden naar een afgeschermd omgeving te verplaatsen, werd een eerste stap gezet om risico's van het niet voldoen aan de AVG te mitigeren, bestanden te bewaren, en deze uiteindelijk te kunnen verwerken conform de AVG en Archiefwet.

Op deze wijze zijn bestanden ongesorteerd afgeschermd bewaard. Op de plek waar de bestanden stonden is een verwijzing opgenomen naar het bestand in de datakluis. De verwijzingen zijn van een bestandstype (html) dat niet is meegenomen bij in ieder geval de zoekslag voor de PEFD. De bestanden komen van huidige directies van de Belastingdienst, en voormalige directies (Toeslagen, Douane). De bestanden zijn in bulk apart gezet en zijn willekeurig. Niet alle bestanden zijn werkinhoudelijk.

¹ De «23^e halfjaarsrapportage Belastingdienst» van 17 april 2019, Kamerstukken II 2018/19, 31 066, nr. 480, en Kamerbrief «Voortgang implementatie AVG bij Belastingdienst en toesturen rapport ADR» van 28 mei 2019, Kamerstukken II 2018/19, 31 066, nr. 485. En: Onderzoeksrapport Aanvullend onderzoek AVG – Belastingdienst. 10-04-2019

Daarnaast bevat de datakluis zowel unieke bestanden als kopieën. De datakluis is in eigen beheer van de Belastingdienst.

Heden

De Belastingdienst is bezig om alle informatie uit het verleden, bijvoorbeeld op de honderden netwerkschijven, conform de Archiefwet te verwerken. Dit betekent dat bepaald wordt welke informatie vernietigd moet worden conform de AVG en Archiefwet en welke informatie nog bewaard moet worden, of moet worden toegevoegd aan speciale «hotspots» binnen de archivering. Dit laatste geldt bijvoorbeeld voor de kinderopvangtoeslagenaffaire en FSV. Een «hotspot» is een gebeurtenis of kwestie die zorgt voor een opvallende of intensieve interactie tussen overheid en/of burgers onderling. Archiefbescheiden die betrekking hebben op deze hotspots worden aangewezen voor blijvende bewaring.

Bij deze archiveringswerkzaamheden is in juli 2025 gesignaleerd dat zich, vanwege mapnamen, in de datakluis mogelijk bestanden bevinden die onderdeel hadden moeten zijn van de levering aan de PEFD. De PEFD heeft in brede zin onderzocht hoe kan worden verklaard dat de wijze waarop de overheid fraude bestrijdt, heeft geleid tot tekortschietende dienstverlening aan en rechtsbescherming van burgers. De PEFD heeft niet toegezien op de hersteloperatie. Om beter zicht te krijgen op de inhoud van de datakluis zijn na dit signaal twee verschillende steekproeven uitgevoerd. Middels deze steekproeven is eind 2025 bevestigd dat de datakluis documenten bevat die onderdeel hadden moeten zijn van de informatielevering voor de PEFD aan uw Kamer. Uit dezelfde steekproeven zijn eveneens documenten voortgekomen die wel geleverd zijn aan de PEFD. Het ontbreken van documenten bij de levering aan de PEFD had anders gekund en gemoeten.

Omdat de bestanden in de datakluis in bulk ongesorteerd apart zijn gezet en momenteel in de datakluis alleen op mapnaam kan worden gezocht, moet de datakluis eerst geïndexeerd worden. Door te indexeren wordt de datakluis doorzoekbaar voor de *tool* die hiervoor nodig is. Deze *tool* is nodig om de inhoud te kunnen ordenen, archiveren, beschikbaar te maken voor openbaarmaking en/of te delen met uw Kamer, óf conform de Archiefwet te vernietigen.

Na de bevestiging dat de datakluis documenten bevat die geleverd hadden moeten worden aan de PEFD hebben we breder de vraag gesteld of er nog andere afgeschermdes omgevingen zijn met veiliggestelde bestanden die bij deze aanpak dienen te worden betrokken. Hier wordt op dit moment een inventarisatie naar gedaan. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de term «datakluis» geen eenduidige definitie kent, waardoor deze term ook gebruikt wordt voor andere type afgeschermdes omgevingen die los staan van de in deze brief genoemde datakluis. Zo is uw Kamer bijvoorbeeld geïnformeerd over gegevens die in het kader van FSV in een datakluis zijn geplaatst.²

We zullen u hierover nader informeren in de aangekondigde brief die uiterlijk voor het zomerreces ingaat op de stand van zaken rond de datakluis. Op dit moment is één andere omgeving in beeld waarvan is beoordeeld dat deze meegenomen moet worden in de eerdergenoemde aanpak. Dit betreft een veiliggestelde en opgeslagen set met een groot aantal mailboxen, die nog verder onderzocht moet worden.

² Kamerstukken II 2022/23, 31 066, nr. 1163.

B: Spoor 1: Met prioriteit inventariseren en informeren

Het ontbreken van deze documenten bij de levering aan de PEFD had nooit mogen gebeuren. Wij vinden het van het allerhoogste belang dat de juiste documenten alsnog conform de werkwijze die bij de PEFD is toegepast aan uw Kamer beschikbaar worden gesteld. Daarom hebben we met klem opdracht gegeven aan de Belastingdienst om alle documenten uit de datakluis die geleverd hadden moeten worden aan de PEFD met prioriteit te inventariseren. Hierbij nemen we ook de maatschappelijke en voor uw Kamer belangrijke onderwerpen mee zoals de toeslagenaffaire, het Combiteam Aanpak Facilitators (CAF), het Risico Analyse Model (RAM), en de Fraude Signaleringsvoorziening (FSV). Daarnaast wordt voor andere belangrijke onderwerpen met prioriteit geïnventariseerd of er documenten in de datakluis zitten die in het verleden zijn gemist, zoals bijvoorbeeld bij de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslagaffaire (POK).

We zeggen uw Kamer toe dat voor bovengenoemde onderwerpen tenminste dezelfde zoekslagen worden gebruikt als in het verleden. Omdat de inhoud van de datakluis op dit moment onbekend is, kan het ook betekenen dat de datakluis geen nieuwe informatie over deze onderwerpen bevat. Wij vinden het echter van groot belang om transparant te zijn richting uw Kamer, betrokkenen en de maatschappij over ál deze onderwerpen. Daarom zorgen we er met deze zoekslagen voor dat we alsnog alle informatie met u kunnen delen, óf per onderwerp kunnen uitsluiten dat informatie is gemist.

Er zijn de afgelopen jaren meerdere onderzoeken geweest met belangrijke conclusies naar het verleden van de Belastingdienst. Bijvoorbeeld de onderzoeken naar RAM en FSV. We willen we u op het hart drukken dat wij als bewindspersonen ervoor waken dat documenten die hiervoor van belang zijn zullen worden gedeeld. Daarnaast zijn we ons ook bewust dat de datakluis mogelijk vragen kan oproepen bij ouders die in de hersteloperatie Toeslagen zitten. Daarom willen we benadrukken dat het aantreffen van deze gegevens geen invloed heeft op eerder genomen besluiten waarin ouders als gedupeerde zijn aangemerkt over de situatie van gedupeerden in het herstelproces. Ook verandert het niets aan de uitgangspunten van de hersteloperatie dat het verhaal van de ouder altijd leidend is en dat zij ruimhartig worden gecompenseerd voor geleden schade.

Informatie van de overheid—zeker waar het maatschappelijke en politieke onderwerpen betreft—moet toegankelijk zijn voor het parlement en de samenleving. We vinden het van belang dat dit zorgvuldig gebeurt en hechten hierbij waarde aan een blik van buiten. We stellen daarom een externe klankbordgroep in, waar dilemma's en keuzes bij het beoordelen van de documenten ter advies worden voorgelegd.

Extern onderzoek

Onze prioriteit is uw Kamer, en daarmee de maatschappij, inzicht en duidelijkheid te geven over de inhoud van de datakluis. Daarnaast moet de vraag beantwoord worden hoe het heeft kunnen gebeuren dat bij de informatielevering aan de PEFD de datakluis als bron buiten het zicht heeft kunnen blijven. Dit geldt uiteraard ook voor andere zoekslagen, zoals voor RAM, FSV en CAF. Er zijn op dit moment geen aanwijzingen dat de datakluis met opzet buiten beschouwing is gebleven. Om preciezer na te gaan hoe de datakluis tot stand is gekomen en hoe deze buiten beschouwing heeft kunnen blijven zullen we een externe partij een reconstructie laten maken.

C: Spoor 2: Zorgvuldig verder met archiveren

De inventarisatie van de datakluis benadrukt dat de Belastingdienst, als beheerder van de datakluis, een forse inhaalslag te maken heeft binnen de informatiehuishouding. Daarom wordt gelijktijdig een aanpak opgesteld om op gestructureerde en projectmatige wijze de informatie in de datakluis te kunnen doorzoeken, ordenen, archiveren, openbaar te maken óf conform de Archiefwet en de AVG uiteindelijk te vernietigen. De ADR onderzoekt deze aanpak en de uitkomsten zullen bestaan uit bevindingen over en aanbevelingen voor het indexeren, archiveren en veiligstellen van de gegevens in de aangetroffen datakluis. De ADR heeft eveneens de werkwijze rond de PEFD onderzocht. De AP zal eveneens meekijken op de aanpak en de datakluis betrekken bij het toezicht dat plaatsvindt in het kader van het toezichtarrangement.

De aanpak, die in ieder geval voor het zomerreces met uw Kamer wordt gedeeld, zal bestaan uit:

- Een juridische analyse over de informatieplicht, zoals informatie- (art.68) en Woo-verzoeken.
- Het bepalen van overige onderwerpen die politiek en maatschappelijk relevant zijn en waarop gezocht gaat worden.
- Het bepalen van de zoekwoorden waarmee gezocht wordt.
- Uitkomsten per onderwerp bezien op relevantie en per onderwerp een plan van aanpak maken om de informatie openbaar te maken. Archiveren, verwijderen of vernietigen van de documenten in de datakluis, zoals beschreven in de geldende selectielijsten en rekening houdende met het hotspot-beleid.

D: ADR, AP en informeren Tweede Kamer

We kunnen ons voorstellen dat uw Kamer vragen heeft over de datakluis. Uiteraard zullen wij uw Kamer nauwgezet en proactief informeren over de voortgang van het door ons ingezette traject. Wanneer er tussentijds documenten worden gevonden die relevant zijn voor maatschappelijke of politieke onderwerpen óf belangrijke informatie tot ons komt over de datakluis zelf, zeggen wij toe deze informatie met uw Kamer te delen. We zeggen eveneens toe uw Kamer zo snel als mogelijk, maar uiterlijk voor het zomerreces van 2026, nader te informeren over de stand van zaken van de indexatie van de datakluis, waarbij ook de aanpak wordt gedeeld.

Tot slot willen we onderstrepen dat we begrijpen dat de inhoud van deze brief ernstig is. We hebben uw Kamer geïnformeerd naar ons weten nu en willen benadrukken dat we er alles aan doen om dit op te lossen en uw Kamer blijvend en proactief te informeren over alle relevante ontwikkelingen rondom de datakluis. Dit dossier heeft onze volste aandacht.

De Staatssecretaris van Financiën,
E. Eerenberg

De Staatssecretaris van Financiën,
S.Th.P.H. Palmen